Kansalaisopistojen liitto

Talousarvioesityksen kipupisteitä

Eduskunnan valtionvarainvaliokunnan
sivistys- ja tiedejaosto 17.10.2025

Sannasirkku Autio
Puheenjohtaja, Kansalaisopistojen liitto ry.

Kansalaisopistojen tilanne 2025

- Valtionosuuksien leikkaaminen -12,5 miljoonalla eurolla vuoden 2024 alusta
  - VOS-tuntien väheneminen runsaat 13 %
- Kuntatalouden kriisiytyminen ja talouden tasapainottamistoimet
  - Opetustuntien väheneminen – säästöt kohdentuvat opetustarjontaan
  - Kohonneet kurssimaksut
- OPH:n opintoseteliavustus ei riitä paikkaamaan heikoimmassa asemassa olevien mahdollisuuksia selviytyä kurssimaksuista
- Onnistunut toipuminen korona-ajan vaikutuksista osallistumisaktiivisuuteen

For Internal use only

Vapaan sivistystyön tulevaisuustyöryhmän tavoitteista (OKM 2025-2026)

- Luoda näkemys vapaan sivistystyön **yhteiskunnallisesta merkityksestä, potentiaalista ja kehittämismahdollisuuksista**.
- Analysoida toimijakentässä ja yhteiskunnassa tapahtuneet **muutokset** vuoden 1998 jälkeen ja tulevaisuuden haasteet 2040-luvulle saakka.
- Tukea **saavutettavaa, laadukasta ja vaikuttavaa** toimintaa vapaassa sivistystyössä.
- Kannustaa **toiminnan uudistamiseen** oppilaitoksissa.
- Tavoitteiden toteutumisen edistämistä varten ministeriö **vahvistaa** vapaan sivistystyön **tietopohjaa** hankkimalla työn kannalta tarpeelliseksi katsottuja selvityksiä.

For Internal use only

Vapaan sivistystyön tulevaisuustyöryhmän tehtävistä

- Laatia vapaan sivistystyön **nykytilan** kuvaus.
- Laatia **tavoitetila** kuvaamaan vapaan sivistystyön koulutustehtävää, tarkoitusta ja tavoitteita koulutusjärjestelmässä ja yhteiskunnassa sekä tehdä tarvittavat **kehittämisehdotukset** tavoitetilan saavuttamiseksi.
- Valmistelussa tarkastellaan vapaan sivistystyön **koulutustoiminnan päällekkäisyyksiä ja koulutuksen järjestämisen esteitä sekä vapaan sivistystyön kansallisen ohjausjärjestelmän toimivuutta** koulutustehtävän tavoitteiden saavuttamiseksi 2035 mennessä.
- Toimia tulevaisuustyötä varten hankittavien selvitysten ohjausryhmänä.
- **Laatia ehdotus vapaata sivistystyötä koskevan lainsäädännön, rahoitusjärjestelmän sekä rakenteiden uudistamiseksi ja vahvistamiseksi.**

For Internal use only

Ajankohtaisia haasteita ja mahdollisuuksia

- PIAAC-tutkimus 2024
  - Suomi OECD-maiden kärjessä, mutta edelleen heikot perustaidot yli 300 000:lla aikuisella
  - Taidot paranevat aikuisväestöllä 40 ikävuoteen aste, mutta 60-65-vuotiailla taidot selvästi laskevat
  - Huomiota tulee kiinnittää maahanmuuttotaustaisen väestön osaamiseen
- KAPOS-merkistö – Kansallinen perustaitojen osaamismerkistö
  - oppimisen taidot
  - tekstitaidot
  - numero- ja taloustaidot
  - vuorovaikutus- ja työhyvinvointitaidot
  - digitaidot
  - kestävyysosaaminen

For Internal use only

Osaajapula?

- Maahanmuuttaneiden kielikoulutuksessa iso mahdollisuus
- Case Vaasa
  - kuusi korkeakouluyksikköä,
  - Englanninkielinen ammatillinen tutkintokoulutus
  - 17-vuotiaat kielitaidottomat oppivelvolliset

  - Vaasan kansalaisopisto Alma toteutti v. 2024 suomi/ruotsi toisena kielenä koulutuksia yhteensä 61 ja niille osallistui 1005 henkilöä
  - Luvuissa ei mukana hankerahoituksella toteutettuja koulutuksia (Silta) eikä aikuisten perusopetusta
  - Kielestä kiinni! 2025 OPH:n rahoitus maahanmuuttajanaisten työllisyyttä edistävään kielikoulutukseen

For Internal use only

Kenelle opetusta ja mihin se johtaa?

- Case Vaasan kansalaisopisto Alma 2024:
  - Opiskelijamäärä/netto 9109 henkilöä
  - Suurin osallistujaikäryhmä 0-19-vuotiaat (1833 henkilöä)
  - Yli 65-vuotiaita 1638 henkilöä (yli 90 v. 38!)
  - Opiskelu-/työikäisiä 5 638 henkilöä
  - Eniten osallistujia
    1. Tanssi ja liikunta
    2. Kielet
    3. Kädentaidot
    4. Taiteen perusopetus
- Hyvinvointi, aktiivisuus, resilienssi, ongelmanratkaisukyky

For Internal use only

Kiitos!

Lue lisää:

kansalaisopistot.fi

kansalaisopistojenliitto.fi